

Jeugdbieb Oude Westen/Jeugdbieb 3014

In het kort

We willen een jeugdbibliotheek in het Oude Westen inrichten en organiseren. Een plek waar kinderen uit het Oude Westen en omgeving in hun vrije tijd aantrekkelijke en informatieve boeken kunnen lezen, lenen en bestellen en waar andere leesgerelateerde activiteiten plaatsvinden, zowel met kinderen als met ouders. De Jeugdbieb is open na schooltijd, op zaterdag en in de vakanties; en wordt gerund door vrijwilligers. De geplande opening is januari 2019. Het eerste jaar huren we de kerncollectie bij ProBiblio. Een jaar later wordt de aansluiting op de collectie en het leensysteem van de Bibliotheek Rotterdam gerealiseerd.

Jeugdbieb Oude Westen is een initiatief van Leeszaal Rotterdam West. De Initiatiefgroep heeft in mei-juli de behoefte en het draagvlak in de wijk onderzocht. Conclusie is dat er voldoende enthousiasme en draagkracht is om een Jeugdbieb te realiseren. Er is een geschikte ruimte beschikbaar. Het enige wat nog ontbreekt, zijn de financiën om de inrichting, de huur van de boeken voor het eerste jaar, en de huur van de ruimte (voor de eerste drie jaar) te bekostigen. Vandaar deze aanvraag.

Voorgeschiedenis

Het initiatief Jeugdbieb is geworteld in een lange traditie in het Oude Westen:

- In 1976 start de Onderwijswerkgroep van de Aktiegroep Oude Westen (bewonersorganisatie) de Internationale Jeugdbieb voor kinderen van immigranten, met boeken die mensen van hun vakantie-reizen meenemen en die gedoneerd worden door ambassades. De Internationale Jeugdbieb is een aanvulling op de uitleenboekenkasten in de buurthuizen.
- In 1983 wordt de eerste buurtbibliotheek van het Oude Westen geopend, een filiaal van de gemeentelijke bibliotheek. De komst van de buurtbibliotheek is onderdeel van de door bewoners bevochten stadsvernieuwing van de wijk.
- Al na acht jaar, in 1991, vindt de eerste bezuinigingsoperatie plaats. De openingstijden van de buurtbibliotheek worden ingekrompen. Daarna sneuvelen de collectie voor volwassenen en een groot deel van de kranten en tijdschriften. Nadat de openingstijden nog verder zijn teruggeschoefd, verdwijnt ook het vaste team van personeel en een groot deel van de samenwerkingsverbanden met scholen, buurthuizen en andere buurtvoorzieningen.
- In 2011 besluit de Bibliotheek Rotterdam om alle (19) buurtfilialen te sluiten. In het Oude Westen leidt dat tot veel protesten (petitie, gesprekken met wethouder, spandoeken etc.), maar die mogen niet baten.
- In 2012 ontstaat het bewonersinitiatief Leeszaal Rotterdam West. Het moet geen goedkope versie van de bibliotheek worden, maar een plek waar men boeken kan brengen (selecteren en ordenen) en halen. En het moet een gastvrije publieke plek zijn waar mensen gewoon kunnen verblijven en waar zij de kans krijgen om activiteiten te organiseren rondom de thema's cultuur, literatuur, verbeelding en participatie. Ten slotte moet het gedragen worden door alle groepen mensen in de wijk.
- Januari 2013: sluiting buurtbibliotheek, opening Leeszaal.
- In 2018 draait de Leeszaal op ruim 100 vrijwilligers. Per week komen er gemiddeld 1000 boeken binnen, waarvan er 300 niet door de selectie komen, en gaan er zo'n 700 weer met iemand mee. Er zijn per week zo'n 400 bezoekers, afgezien van de bezoekers aan de diverse culturele programma's, en Café NL – een praatcafé voor nieuwkomers, taallessen, en samenwerkingen met educatieve en culturele organisaties in de wijk en in de stad.

Waarom ook een Jeugdbieb?

Volwassenen kunnen in de Leeszaal altijd een mooi boek vinden, voor kinderen is het aanbod minder aantrekkelijk. De Leeszaal heeft te weinig hedendaagse, populaire jeugdboeken waar de lezende

kinderen om komen vragen en waarmee je kinderen die niet zo van lezen zijn tot lezen kunt verleiden. Op de scholen zijn ze soms wel, maar die mogen de kinderen niet mee naar huis nemen. Voor een deel van de kinderen blijft lezen daardoor iets dat exclusief aan school en aan de beperkte schooltijden/periodes gekoppeld is. Zij missen daardoor niet alleen de werelden, ervaringen en verbeelding die door het lezen van fictie ontsloten worden, ze missen ook oefening. Of zoals sommige van de Leeszaal-vrijwilligers die ook meeleshulp zijn op een buurtschool het verwoorden: je ziet de volgende generatie laaggeletterden al ontstaan.

Is een jeugdbibliotheek in de wijk daarvoor de beste oplossing? Wie gaan van een Jeugdbieb gebruik maken? Zou het ook een plek kunnen worden waar kinderen van verschillende bewonersgroepen (bijvoorbeeld kinderen die wel en niet in de wijk naar school gaan) elkaar tegenkomen? En zijn er in het Oude Westen genoeg mensen die op vrijwillige basis zo'n voorziening willen opzetten en draaiende houden? De Initiatiefgroep Jeugdbieb zocht het uit.

Onderzoek naar behoefte en draagvlak in de wijk

De initiatiefgroep ging – geholpen door TOS/Thuis op Straat - een week lang elke dag met een boekenkar de straat op om voor te lezen en gesprekken te voeren. Daarnaast sprak ze met kinderen in Buurthuis De Gaffel, en met ouders aan schoolpoorten en op een VvE-vergadering. Ze zetten een enquête uit op de drie scholen en in twee straat-appgroepen. Ze bereikten daarmee ruim 100 kinderen, vooral van groep 7 en 8, en 34 (groot)ouders. In totaal wonen circa 600 kinderen van de basisschoolleeftijd in het Oude Westen. Wat leerde dit onderzoek ons:

- Bijna de helft gaat niet in de wijk naar school; die ouders combineren soms ophalen van school met een bezoek aan de Bibliotheek. Ouders van leerlingen van de drie wijksscholen vinden dat echter een hele onderneming; omdat ze ook nog een drukke baan en/of kleinere kinderen hebben, en omdat ze niet fietsen. Ze kopen bovendien liever zelf een boek bij Kruidvat dan het risico te lopen op een boete. Zo'n boek is vaak goedkoper dan 1x met 2 kinderen met het openbaar vervoer naar Blaak gaan. Maar Kruidvat heeft vooral boeken voor de allerkleinsten. Eén moeder is lid van een boekenclub en doneert boeken aan school.
- Voorlezen vinden deze kinderen en ouders over het algemeen iets voor kinderen die nog niet kunnen lezen. Kinderen doen het voor hun jongere broertje, zusje of neefje. Maar er is ook een Opzoemer-voorleesclub op een van de binnenterreinen.
- Kinderen van de basisschoolleeftijd mogen niet zelfstandig naar de Centrale Bibliotheek, er was één uitzondering, sommigen gaan met een oudere broer of zus mee, maar de meeste wijksschoolkinderen komen er zelden of nooit. Bijna alle kinderen die in de wijk op school zitten, komen wel (zelfstandig) in de Leeszaal.
- Lang niet alle ouders lezen zelf graag, of komen er in deze fase van hun leven aan toe, maar iedereen vindt leesvaardigheid erg belangrijk voor de toekomst van de kinderen. Daarom helpen sommige moeders mee met lezen op school of in de schoolbieb. Niet iedereen kan of durft dat. Twintig procent van de ge-enquêteerde leerlingen antwoordt op de vraag wat hun ouders van hen kunnen leren: beter Nederlands.

De eerste 21 kandidaat-vrijwilligers

Een Jeugdbieb op loopafstand waar de oudere kinderen ook zelfstandig naar toe kunnen, zou volgens de kinderen en de ouders een uitkomst zijn. Ook ouders die wel met hun kinderen naar de Centrale Bibliotheek gaan, zijn daar enthousiast over. Het kan een vaste bestemming worden voor de woensdag- of zaterdagmiddag. Ouders hopen dat hun kinderen er ook zullen gaan lezen, want dat lukt thuis moeilijk, daar is te veel afleiding. En het zou fijn zijn dat hun kinderen geholpen kunnen worden met werkstukken en huiswerk. Kinderen hopen er hun favoriete boeken te vinden, die ze dan ook mee naar huis mogen nemen; en ze hopen dat er ook spelletjes en andere activiteiten georganiseerd worden. Tenslotte, en niet onbelangrijk voor een Jeugdbieb die het moet hebben van vrijwilligers, gaven 21 van de 34 ondervraagde moeders hun mailadres of telefoonnummer op, omdat ze bereid zijn om mee

te helpen. Een paar uur per week aanwezig zijn, schoonmaken, boeken inplakken en wat er verder nodig is. Al deze mensen worden uitgenodigd voor de Startbijeenkomst Jeugdbieb op 3 oktober in de Aktiegroep. Mogelijk komt niet iedereen, maar met een score van ruim de helft van de op straat ondervraagde mensen, maken we ons over het vinden van voldoende vrijwilligers geen zorgen meer. Bovendien ziet de Huiswerkklass van de Aktiegroep Oude Westen, een rol voor hun vrijwilligers in de Jeugdbieb. Sinds april rapporteren we maandelijks over de stand van zaken van de Jeugdbieb in de Buurkrant die huis-aan-huis verspreid wordt. Daardoor bestaat de Jeugdbieb al in de hoofden van veel mensen.

Samenwerking met de Bibliotheek Rotterdam

Sinds drie jaar, en na 10 sluitingen, is de Bibliotheek Rotterdam gestopt met sluiten van buurtbibliotheken, vanwege de zorgwekkende afname van het aantal leningen en leden. Men ging zoeken naar mogelijkheden voor uitleenpunten in 'de wijken'. Bij navraag (in 2017) bleek men echter niet van plan om actie te ondernemen in Rotterdam West. Er zijn in april en juli 2018 twee gesprekken geweest tussen Initiatiefgroep en Bibliotheek over de Jeugdbieb Oude Westen. Onze inzet was: een kerncollectie van de bibliotheek en aansluiting op hun leensysteem, zodat kinderen boeken kunnen bestellen die in de Jeugdbieb worden afgeleverd en ingeleverd. De stand van zaken is dat een van de fondsenwerfers van de Bibliotheek Rotterdam de opdracht heeft gekregen om fondsen te werven voor de aanschaf van boeken (€ 50.000) + 20% aanvulling collectie na 2 jaar (€ 10.000) en de installatie van het leensysteem (€ 20.000). Verwacht wordt dat men daar een jaar voor nodig heeft. Een tijdelijke oplossing via het biebopschoolsysteem (betaalde boekenlevering van bibliotheek aan scholen) is niet mogelijk. Volgens de verantwoordelijke medewerker is dat systeem momenteel maximaal belast. Afgesproken is dat de Jeugdbieb eind januari 2019 open gaat, en dat we dan een jaar later weer een feestje hebben om de aansluiting bij de Bibliotheek Rotterdam te vieren.

Praktische voorbereiding en planning

De Initiatiefgroep wil namelijk geen jaar wachten, want dan gaat de fut eruit en verliezen we de opgebouwde betrokkenheid. We willen voor het tussenliggende jaar (2019) via de Rotterdamse Bibliotheek boeken huren bij ProBiblio, een provinciale bibliotheekcentrale die gewend is voor diverse plekken en doelgroepen collecties samen te stellen. We zoeken daar een zo simpel mogelijk uitleensysteem bij.

Er is een ruimte beschikbaar in het pand van de Aktiegroep Oude Westen. Die willen we zo inrichten dat we de ruimte (en kosten) kunnen delen met groepen (bv taallessgroepen, vrouwengroepen) die tijdens schooltijd activiteiten organiseren. De Leeszaal is door een bevriende vakman ingericht met (voornamelijk) gedoneerde spullen (incl. computers) en veel hulp van vrijwilligers. We gaan ervan uit dat dit voor de Jeugdbieb ook zal lukken. Bibliotheek Rotterdam heeft al laten weten dat zij geen standaardinrichting gaan eisen.

In de voorbereiding willen we ook met kinderen aan het werk. We gaan een soort 'kinderraad van de jeugdbieb' vormen (een goede naam moet nog bedacht worden), met wie we (o.a.) gaan bedenken:

- hoe we meer exemplaren van favoriete boeken kunnen krijgen? (auteurs en uitgeverijen aanschrijven?)
- Hoe we het toegankelijkheidsprobleem oplossen voor de kinderen die verder weg wonen?
- Hoe gaan we reclame gaan maken voor de Jeugdbieb?
- Welke openingsfeestviteiten kunnen we zelf organiseren?

Dan moet er nog een huisstijl, een logo, een buitenhangbord en ander pr-materiaal worden ontworpen en gemaakt. Dat vragen we aan de ontwerper van de huisstijl van de Leeszaal.

Voor de feestelijke en opvallende opening koersen we op eind januari 2019.

Tenslotte: alleen in het Oude Westen?

Net als de Leeszaal komt dit initiatief voor een Jeugdbieb voort uit het organiserend vermogen van het Oude Westen. We verwachten dat de jeugdbieb, net als de Leeszaal, uiteindelijk een functie zal hebben voor een groter gebied, met name richting Middelland en Cool en de scholen die daar gevestigd zijn.

Rotterdam kent echter meer wijken waar de Bibliotheek Rotterdam geen plannen voor heeft en die eveneens zo'n Jeugdbieb zouden kunnen gebruiken. Wij beschouwen Jeugdbieb Oude Westen als een pilot, een kennis- en inspiratiebron voor andere wijken. Ook de Bibliotheek Rotterdam kijkt er zo naar.